

CARACTERISTICA JURIDICĂ A CONTRAVENȚIEI

Igor SPÎNU,
doctorand

SUMMARY

In this scientific publication an endeavour is undertaken to make an inquire into the juridical feature of contravention: the history of the general notion; the concept of contravention; the definition and the structure of contravention; its content.

SUMAR

În prezenta publicație științifică se încearcă a examina caracteristica juridică a contravenției: istoricul conceptului contravențional; definiția și structura contravenției.

Contravenția reprezintă o instituție juridică de bază a dreptului contravențional.

Temeiul (izvorul) oricărei forme de răspundere juridică concretă îl constituie fapta juridică *lato sensu*, respectivă, împrejurare de care legea leagă geneza unui raport juridic de răspundere. Orice formă de răspundere juridică presupune și existența unei norme juridice, care impune o anumită conduită subiectului de drept, și consecințele neconformării acestuia comportamentului stabilit de norma juridică.

Fapta juridică generatoare de răspundere contravențională se numește *contravenție*.

Pentru existența unui raport concret de răspundere contravențională sînt necesare trei premise: **subiectele, norma juridică și săvîrșirea unei contravenții**. Norma juridică este premisa necesară pentru existența subiectelor răspunderii contravenționale, contravenției, raportului abstract de răspundere contravențională și raportului concret de răspundere contravențională [8, p. 84].

O faptă antisocială constituie temeiul răspunderii juridice contravenționale doar dacă dreptul pozitiv i-o conferă prin intermediul normelor juridice de stabilire și sancționare a contravențiilor, de-

oarece raportul juridic de răspundere nu se poate naște altfel. Sfera faptelor sociale care sînt considerate de către legiuitor contravenții depinde de conținutul și dinamica reglementării juridice a diferitelor momente, etape sau epoci din evoluția societății umane [8, p. 90].

Dreptul contravențional determină ceea ce este ilicit sau ilegal prin prisma valorilor sociale ocrotite de normele sale materiale. Impunerea unei conduite cu ajutorul normelor care prevăd contravențiile poate avea loc fie prin interzicerea unui comportament (stabilit de norme prohibitive), fie prin ordonarea unei conduite (stabilirea de norme operative).

Activitatea umană care nu intră sub sfera normelor juridice contravenționale prohibitive sau operative este o conduită ce nu interesează materia dreptului contravențional, ci eventual alte subsisteme juridice [8, p.90].

În cazul în care fapta concretă nu poate fi încadrată în careva formă a ilicitului, înseamnă că ea este o faptă permisă, se situează în afara zonei ilegalității și față de autorul ei nu poate fi aplicată careva formă a constrîngerii juridice.

Contravenția, la fel ca infracțiunea, este un fenomen complex, avînd următoarele aspecte: mate-

rial, uman, social, moral-politic și juridic. Contravenția are un aspect *material*, deoarece este o manifestare exterioară obiectivă a persoanei apte să producă modificări în realitatea obiectivă înconjurătoare. Ea are și o latură *socială*, pentru că este o activitate periculoasă pentru valorile sociale și dă naștere la raporturi de conflict între făptuit și titularul valorilor sociale lezate.

Un alt aspect al contravenției este cel *uman*, întrucît este o activitate ce aparține omului, fiind o exprimare a individualității sale. Contravenția are o componentă *moral-politică*, deoarece dă expresie atitudinii etice și celei civile față de valorile social-juridice. Ilicitul contravențional are și o latură *juridică*, pentru că reprezintă o încălcare a datoriei de conformare inserată în norma de stabilire (dispoziție) și sancționare (sancțiune) a normei materiale a dreptului contravențional, încălcare ce produce efecte juridice.

Știința dreptului contravențional, în opinia vestitului savant român Mihai Adrian Hotca, *se ocupă însă numai de una dintre laturile fenomenului contravențional, respectiv de acel juridic, celelalte zone ale acestuia formînd obiect de studiu al altor științe juridice sau umane* [8, p. 91].

Dreptul contravențional este o categorie juridică suprainstituționalizată, se subdivide în instituții juridice, dintre care trei pot fi denumite *fundamentale*. Acestea sînt: *contravenția*, *răspunderea contravențională* și *sancțiunile contravenționale*. Ele sînt numite fundamentale deoarece toate normele dreptului contravențional gravitează în jurul lor.

Instituția contravenției este cea care determină incidența celorlalte instituții ale dreptului contravențional. Fără contravenție nu poate fi vorba de răspundere contravențională sau de aplicarea unei sancțiuni specifice [5, p. 409].

Instituția fundamentală a contravenției nu se reduce la definiția conceptului de contravenție, ci ea traversează întreaga reglementare a dreptului contravențional, regăsindu-se, mai mult sau mai puțin, în orice instituție și normă a dreptului contravențional. Sediul materiei instituției contravenției se află în normele materiale – Codul contravențional al Republicii Moldova, Cartea I, Partea specială.

Reglementarea contravențională a fiecărui stat are *un aspect istoric* bine determinat. Orice societate, la fiecare etapă de dezvoltare a sa, decide forma concretă de protecție a valorilor sociale.

Istoricul conceptului contravențional. De la debutul instituției contravenției și pînă în prezent, reglementările în materie contravențională au fost constante în menținerea ilicitului contravențional în sistemul normativ al faptelor care lezează valorile sociale și relațiile sociale protegute de lege [18, p. 5].

Elementul supus structurării –

creînd dificultăți de configurare a identității răspunderii contravenționale, ca formă de răspundere distinctă de celelalte forme de răspundere juridică – a fost natura juridică a regimului contravențional [19, p. 7-8]. Din acest punct de vedere, materia contravențională a trecut, ca efect al schimbărilor legislative din domeniul penal, în sfera abaterilor, avînd un caracter administrativ. Această translație, deși a menținut unele apropieri și similitudini cu instituții aparținînd dreptului penal, a impus definirea – din punctul de vedere al ramurii de drept aparținătoare: dreptul administrativ – a conceptului de contravenție și a răspunderii contravenționale, întreprindere nelipsită de dificultăți, avînd în vedere specificitatea răspunderii administrative asimilatoare, precum și a posibilelor identități cu abaterea administrativă [9, p. 23].

Fapta contravențională, ca formă de ilicit distinct, își are originea în dreptul penal, și anume în imprimarea tripartită a ilicitului penal: *crime*, *delicte* și *contravenții*. După cum menționează prof. V. Dongoroz: *"diviziunea tripartită cunoscută în vechiul drept penal francez de la 1791 și în cel din Brumar anul IV, apoi, prin menținerea ei în Codul penal francez de la 1810, ea și-a făcut drum în mai toate legiurile penale europene și extraeuropene"* [4, p. 306]. Drept criteriu principal de delimitare a acestor trei categorii de fapte ilicite a servit gradul de pericol social pe care îl prezintă fiecare și, respectiv, sancțiunea corespunzătoare acestora.

Susținem opinia reprezentantei doctrinei naționale de drept admi-

nistrativ și de drept contravențional, Maria Orlov, precum că nu putem vorbi despre o teorie proprie țării noastre în materie de ilicit administrativ sau contravențional în plan istoric, dat fiind faptul că, pînă la 27.08.1991, Republica Moldova nu a existat ca stat independent, cu o legislație proprie sau, cel puțin, cu o școală (doctrină) proprie în materie de drept administrativ. Aceasta nu înseamnă, însă, că în anumite perioade ale istoriei Basarabia s-a aflat în afara oricăror dezbateri teoretice sau reglementări juridice asupra faptelor contravenționale [15, p. 137].

În plan istoric, pînă în anul 1918, contravențiile erau reglementate juridic în legislația penală a Rusiei țariste, legislație care era aplicabilă și în Basarabia între anii 1918 și 1940. Basarabia reunită cu România a cunoscut o reglementare juridică a contravențiilor prin *Codul penal român* din 1865 și cel din 1936, care califică infracțiunile în crime, delicte și contravenții [25, p. 6]. În perioada postbelică, rolul principal la formarea legislației administrativ-contravenționale i-a revenit teoriei juridice sovietice.

În legislația sovietică, chiar de la crearea URSS, contravențiile au fost scoase din sfera faptelor penale, fiind calificate drept abateri de natură administrativă. Natura administrativă a contravenției, precum și a răspunderii pe care o presupune săvîrșirea acesteia, este determinată de stabilirea ei prin acte normative emise, în parte, de către organele administrației de stat și sancționarea, de cele mai multe ori, tot de către organele administrației de stat.

Întrucît numărul abaterilor sancționate administrativ creștea considerabil, spre sfîrșitul anilor cincizeci ai sec. XX a fost necesară o limitare a sferei de aplicare a acestei forme de răspundere. Un rol decisiv în această privință l-a jucat Decretul Sovietului Suprem al URSS din 21.06.1961 „Cu privire la limitarea aplicării în continuare a amenzii în ordine administrativă”, prin care a fost redus numărul organelor împuternicite să stabilească amenda administrativă, numărul organelor și al persoanelor cu funcții de răspundere împuternicite să aplice această sancțiune, numărul abaterilor pentru care poate fi aplicată amenda, reducîndu-se și mărimea amenzii administrative. În afară de aceasta, a fost anulată sancționarea prin amendă administrativă a persoanelor juridice, amenda urmînd a fi aplicată direct persoanelor cu funcții de răspundere care, în virtutea obligațiilor de serviciu, trebuiau să ia măsuri pentru îndeplinirea normelor stabilite.

Cu toate aceste măsuri, în anii 1970-1980, în legislația administrativă sovietică existau peste 500 de acte normative prin care se stabileau abaterile administrative și regimul juridic de sancționare a lor. Acest fapt a determinat adoptarea unui act normativ de bază, care a format dreptul comun în materia contravențiilor. Ținîndu-se cont de originea penală a contravenției, legiuitorul a mers, probabil, pe calea codificării acestor fapte, preluînd o mare parte din principiile ce stau la baza codificării infracțiunilor [15, p. 138].

Actul normativ inițial, în baza căruia s-a înfăptuit codificarea

contravențiilor, a fost Legea URSS „Cu privire la Bazele legislației administrative”, adoptată în 1982. Atunci toate republicile unionale au adoptat propriile coduri cu privire la contravențiile administrative, mai bine zis, a fost o reproducere directă a „Bazelor”, fără modificări esențiale.

Codul cu privire la contravențiile administrative al Republicii Moldova, adoptat la 29.03. 1985, cu multiple modificări a fost în vigoare pînă la 31 mai 2009, moment din care a fost pus în aplicare *Codul contravențional al Republicii Moldova*, adoptat la 24 octombrie 2008.

Definirea contravenției. Pentru a putea face o distincție mai profundă și argumentată între contravenție și celelalte categorii de fapte antisociale, se cere o analiză amplă a definițiilor ilicitului contravențional. De menționat că nici în doctrină, nici în legislație nu există unanimitate cu privire la definirea ilicitului contravențional. Reprezentantul doctrinei române, Corneliu Manda, conchide: **contravenția**, așa cum este ea definită în doctrină, reprezintă orice faptă contrară ordinii de drept, ea constituie o manifestare a conduitei umane exteriorizate în societate, adică un ansamblu de acte ale omului sub controlul voinței și rațiunii sale.

Altfel spus, *caracterul ilicit al faptei contravenționale* există numai atunci cînd subiectul acțiunii umane a avut, în mod obiectiv, libertatea de a alege o conduită ce se înfățișează ca o *acțiune socială negativă, în raport cu ordinea de drept* [13, p. 340-341].

Ceva mai tîrziu, același savant

în următoarea lucrare vine, practic, cu aceeași definiție a contravenției [14, p. 381].

Determinînd structura și conținutul juridic al definiției de contravenție, prof. Mircea Preda menționează: „Pentru a fi în prezența unei contravenții, sînt necesare unele condiții de îndeplinit: săvîrșirea unei fapte; pericolul social al faptei; vinovăția făptuitorului; prevederea faptei de către actul normativ” [22, p. 193-194].

După Iulian Poenaru, contravenția este ”fapta săvîrșită cu vinovăție, care prezintă un pericol social mai redus decît infracțiunea și este prevăzută și sancționată prin lege” [20, p. 17].

Prof. Dumitru Brezoianu definește contravenția ca ”o faptă antisocială, stabilită de lege, săvîrșită cu vinovăție de către o persoană fizică sau juridică” [1, p. 184].

Caracterul ilicit al faptei contravenționale există numai atunci cînd subiectul acțiunii umane a avut, în mod obiectiv, libertatea de a alege o conduită ce se înfățișează ca o acțiune socială negativă, în raport cu ordinea de drept.

După cum menționează reprezentantul doctrinei ruse, prof. D. Bahrah, pentru dreptul administrativ este caracteristică neconcordanța dintre obiectul reglementat și cel ocrotit (se subînțelege prin sancțiuni ”administrative”). Contravenția administrativă, consideră el, este o faptă ilicită de încălcare a normelor de drept administrativ, de drept civil, de dreptul muncii, ecologic și ale altor ramuri de drept ocrotite prin sancțiuni administrative [26, p. 38].

Această afirmație poate fi înțeleasă în sensul că prin faptele

contravenționale nu întotdeauna se încalcă un raport administrativ juridic, ci și raporturi de altă natură (patrimoniale, de muncă). Ilicitul contravențional nu este deci identic cu cel administrativ; totodată, el nici nu include întregul ilicit administrativ, care poate fi și administrativ-disciplinar, și administrativ-patrimonial.

În ceea ce privește definiția și conținutul juridic al contravenției, reprezentanții doctrinei autohtone sînt mai aproape de doctrina românească. Astfel, *Sergiu Furdui* susține: „contravenția, ca instituție fundamentală a dreptului contravențional, este un ansamblu de norme juridice care reglementează condițiile pe care trebuie să le întrunească o faptă ilicită pentru a fi apreciată drept contravenție” [6, p. 88].

Reprezentanții doctrinei naționale din domeniul dreptului administrativ, *M. Orlov* și *Șt. Belecciu*, concluzionează: contravenția este o faptă ilicită, antisocială prevăzută de legislație, săvîrșită cu vinovăție și care prezintă pericol social mai redus decît infracțiunea [16, p. 157].

O definiție mai amplă, care corespunde cerințelor realității obiective și înglobează elementele constitutive de bază, este dată de prof. *Victor Guțuleac*, care susține următoarele: ”Contravenția este fapta (acțiunea sau inacțiunea) ilicită, cu un pericol social mai redus decît infracțiunea, săvîrșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de normele contravenționale materiale și pentru a cărei comitere legea prevede pedeapsa contravențională” [7, p. 102].

Din definițiile analizate observăm că nu doar doctrinele juridi-

ce diferă una de alta, ci și opiniile savanților în limitele unei doctrine sînt diferite. Toți specialiștii din domeniu susțin însă necesitatea unei asemenea definiții nu numai în doctrină, ci și în legislație.

Considerăm că legiferarea definiției de contravenție este o problemă foarte importantă. Nu întîmplător, încă în anul 2003, savantul român *M. A. Hotca* a formulat întrebarea: ”Este necesară oare o definiție legală a contravenției?” [8, p. 95]. La această întrebare au fost date diferite răspunsuri. De regulă, autorii occidentali, constată savantul, apreciază că o definiție legală a contravenției nu este necesară, deoarece destinatarii legii și practicienii nu au de-a face cu noțiunea generală de contravenție, ci cu fapte (contravenții), în special. Legile penale occidentale au urmat acest punct de vedere, lăsînd doctrinei atributul definirii generale a contravenției.

Susținem totalmente opinia acelor reprezentanți ai doctrinei, care consideră că definiția legală generală a contravenției este importantă, deoarece constituie un instrument pe care practicienii îl folosesc în procesul de aplicare a legii contravenționale. Totodată, definiția legală a contravenției reflectă unele dintre principiile dreptului contravențional sau anumite laturi ale acestora.

De asemenea, cu ajutorul noțiunii generale a contravenției se poate delimita mai ușor sfera ilicitului contravențional de domeniul celorlalte specii de ilicit, adică sfera contravențiilor de cea a infracțiunilor, a delictelor civile, a abaterilor disciplinare etc. În această ipostază, definiția generală a contraven-

ției servește drept criteriu și pentru legiuitor în opera sa de legiferare a contravențiilor. În fine, definiția generală a contravenției conține și reflectă unele principii fundamentale ale dreptului contravențional, și anume principiul legalității și cel al răspunderii contravenționale subiective.

Dezvoltarea legislației contravenționale și a științei dreptului contravențional în Republica Moldova a demonstrat deja că este deosebit de importantă formularea definiției de contravenție, care trebuie să conțină elementele principale de clasificare a acestei fapte antisociale.

Definirea faptelor contravenționale în Codul cu privire la contravențiile administrative al Republicii Moldova, adoptat la 29 martie 1985, și codificarea acestora au ușurat într-o mare măsură atît constatarea acestor fenomene, cît și procedura de aplicare a sancțiunilor față de făptuitor [2, art. 9]. Inițial, art. 9 din Cod avea următorul conținut: ”Contravenție (abatere) administrativă se consideră acțiunea sau inacțiunea ilicită, culpabilă (premeditată sau imprudentă), ce atentează la ordinea publică sau de stat, la proprietate, la drepturile și libertățile cetățenilor, la modul stabilit de administrare, pentru care legislația prevede răspundere administrativă”.

Ulterior, în urma unor modificări operate în legea contravențională, a apărut o nouă definiție a contravenției, și anume: ”*Contravenție administrativă* se consideră fapta (acțiunea sau inacțiunea) ilicită ce atentează la personalitate, la drepturile și interesele legitime ale persoanelor fizice și juridice, la

proprietate, la orînduirea de stat și la ordinea publică, precum și alte fapte ilicite pentru care legislația prevede răspunderea administrativă”. Această definiție era evident litigioasă, deoarece nu lua în considerație unul dintre elementele de bază ale contravenției – *vinovăția*.

Noua Lege contravențională îndepărtează acest neajuns, stipulînd: ”Constituie contravenție fapta – acțiunea sau inacțiunea – ilicită, cu un grad de pericol social mai redus decît infracțiunea, săvîrșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de prezentul Cod și este pasibilă de sancțiune contravențională” [3, art. 10].

În pofida faptului că în România, pînă în prezent, nu există o lege contravențională unică, reglementării juridice a fenomenului contravențional i-au fost consacrate multe acte juridice.

Conform art. 1 din Legea nr. 32/1968, contravenția este definită ca fiind ”fapta săvîrșită cu vinovăție, care prezintă un pericol social mai redus decît infracțiunea și este prevăzută și sancționată prin legi, decrete sau prin acte normative ale organelor arătate în lege”.

Legea nr. 32/1968 a fost modificată și completată prin numeroase acte normative, atît înainte, cît și după decembrie 1989 [23, p. 267], oricum, ea ”devenise de mult timp necorespunzătoare, depășită în raport cu prevederile Constituției României din 1991, cu noile realități social-economice și cu principiile statului de drept” [21, p. 3].

În consecință, prin Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 „Privind regimul juridic general al contraven-

țiilor” [17], aprobată prin Legea nr. 180/2002 [12], se reglementează un nou regim contravențional, care ”aduce multiple noutăți și modificări” [24, p. 10], față de Legea nr. 32/1968, printre acestea de o deosebită importanță fiind ”*reabilitarea principiilor juridice* în abordarea fenomenului contravențional, *definirea științifică* a conceptelor esențiale ale răspunderii contravenționale și instituirea unui *statut autonom* al răspunderii pentru contravenții” [21, p. 3].

Potrivit art. 1 al Ordonanței Guvernului României nr. 2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor, ”constituie *contravenție* fapta săvîrșită cu vinovăție, stabilită și sancționată ca atare prin lege, prin hotărîre a guvernului ori prin hotărîre a consiliului local al comunei, orașului, municipiului sau al sectorului municipiului București, a consiliului județean ori a Consiliului general al municipiului București”.

Observăm că legiuitorul român, spre deosebire de cel național, stipulează că contravenția (fapta ilicită contravențională) poate fi stabilită nu numai prin lege, ci și prin alte acte juridice ale autorităților publice. Considerăm că poziția legiuitorului român este mai *corectă* din cîteva considerente.

În *primul rînd*, potrivit Legii Republicii Moldova cu privire la Guvern, acesta „ia măsuri de menținere a ordinii publice, realizează programe de stat privind combaterea criminalității” [10]. În limitele unității administrativ-teritoriale, această sarcină rămîne pe seama consiliilor locale.

Potrivit legii respective [11], între competențele de bază ale

consiliilor locale sînt determinate:

f) decide, în condițiile legislației în vigoare, asupra tăierii, defrișării arborilor și arbuștilor din spațiile verzi proprietate publică a unității administrativ-teritoriale și/sau asupra strămutării lor;

s¹) adoptă regulile de întreținere a cîinilor, a pisicilor și a altor animale domestice;

x) contribuie, în condițiile legii, la asigurarea ordinii publice, adoptă decizii privind activitatea poliției municipale, a pompierilor și formațiunilor de protecție civilă de interes local, propune măsuri de îmbunătățire a activității acestora”.

Întru realizarea atribuțiilor nominalizate, atît guvernul, cît și organele administrației publice locale au nevoie de un mecanism juridic, inclusiv cel contravențional. Legea contravențională prevede însă că constituie contravenție doar atentarea cu vinovăție la „valorile sociale ocrotite de lege”. Considerăm că această prevedere este *discutabilă*, *nu corespunde nevoilor organelor administrației publice* centrale de ramură și celor locale în ceea ce privește mecanismul juridic de combatere a contravenționalității și este depășită.

În *al doilea rînd*, încadrarea juridică a multor fapte în condițiile normei materiale a Codului contravențional este imposibilă fără consultarea altei norme juridice. De exemplu, art. 158 alin. (2) CC al RM prevede: „Plimbarea cîinilor sau altor animale în locuri publice – contrar regulilor aprobate prin decizie a autorității publice locale – se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale”. În ceea ce privește sancțiunea pasi-

bilă de aplicat, este clar. În ce mod însă va fi determinată latura obiectivă a făptuitorului acestui ilicit contravențional, dacă dispoziția acestei norme nu conține regulile respective?..

Constatăm că analiza juridică multilaterală și încadrarea corectă a faptei antisociale comise în limitele articolului concret din Legea contravențională servesc drept temei de aplicare corectă a răspunderii contravenționale. Totodată, este cunoscut faptul că o parte din contravențiile prevăzute în Codul contravențional au *dispoziții de blanchetă* și de aceea, pentru examinarea laturii obiective (caracterului atentării față de obiect), este necesar de a apela nu doar la legislația contravențională, ci și la alte acte normative.

Recenzent:
Victor GUȚULEAC,
doctor în drept,
profesor universitar,
profesor titular la Catedra
„Drept public”, ULIM

Referințe bibliografice

1. Brezoianu Dumitru. *Drept administrativ. Partea generală*. București: Editura Universității „Titu Maiorescu”, 2002.
2. Codul cu privire la contravențiile administrative al RM din 29.03.1985.
3. Codul contravențional al Republicii Moldova din 29.12.2008 (data intrării în vigoare – 31.05.2009).
4. Dongoroz Vintilă. *Drept penal*. București, 1939.
5. Dongoroz Vintilă. *Principalele transformări ale dreptului penal român*. În: Studii și cercetări juridice, 1975.
6. Furdui Sergiu. *Drept contravențional*. Chișinău: Cartier, 2005.
7. Guțuleac Victor. *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: FE-P ”Topografia Centrală”, 2009.
8. Hotca Mihai Adrian. *Drept contravențional. Partea generală*. București: Editas, 2003.
9. Kirmarer Ionel, Cămărașcu Mihai Alexandru. *Propuneri pentru o viitoare reglementare a contravențiilor*. În: Revista Română de Drept, nr. 8/1979.
10. Legea nr. 64 din 31.05.1990 *Cu privire la Guvern*, art. 16 alin. 4). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 131-133 din 26.09.2002, art. 1018.
11. Legea nr. 436 din 28.12.2006 *Privind administrația publică locală*, art. 14 alin. (2). În: Monitorul Oficial al RM nr. 32-35 din 09.03.2007, art. 116.
12. Legea nr. 180/2002, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 268 din 22.04.2002.
13. Manda Corneliu. *Drept administrativ: tratat elementar*. Vol. I. Ediția a II-a, revăzută și adăugată. București: Lumina Lex, 2002.
14. Manda Corneliu. *Drept administrativ: tratat elementar*. Ediția a IV-a, revăzută și adăugată. București: Lumina Lex, 2007.
15. Orlov Maria. *Drept administrativ*. Chișinău: Epigraf, 2001.
16. Orlov M., Belecciu Șt. *Drept administrativ* (pentru uzul studenților). Chișinău: Elena-V.I., 2005.
17. Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 din 12.07.2001 privind regimul juridic general al contravențiilor. Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 410 din 25. 07. 2001.
18. Pivniceru Nuna Maria, Susanu Petru, Tudurache Dan. *Contravenția: îndrumar teoretic și practic*. Iași: Institutul European, 1997.
19. Poenaru Iulian. *Spre un cod al contravențiilor*. În: Revista Română de Drept, nr. 7/1976, p. 7-8.
20. Poenaru Iulian. *Răspunderea pentru contravenții*. București: Lumina Lex, 1998.
21. Poenaru Iulian. *Noul regim al contravențiilor*. Ordonanța nr. 2/2001. În: Revista ”Dreptul” nr. 12/2001.
22. Preda Mircea. *Curs de drept administrativ. Partea generală*. București: Calistrat Hogaș, 1995.
23. Preda Mircea. *Drept administrativ. Partea generală*. Ediție revăzută și actualizată. București: Lumina Lex, 2000.
24. Santai Ioan. *Noul regim al contravențiilor*. Ordonanța nr. 2/2001. În: Revista ”Dreptul” nr. 12/2001.
25. Țiclea Alexandru. *Reglementarea contravențiilor*. București: Lumina Lex, 2003.
26. Бахрах Д. Н. *Административная ответственность граждан в СССР*. Учеб. пособие. Свердловск: Изд-во Урал. Ун-та, 1989.